

De teelt van eiwithoudende gewassen is in Hongarije terug op de agenda als gevolg van de vraag naar GGO-vrije grondstoffen, de GGO-vrije status van Hongarije en de aandacht voor biologische teelt. De regering besteedt in haar plan voor plattelandsontwikkeling 2020 speciale aandacht aan het stimuleren van eiwithoudende gewassen en het renoveren van vervallen irrigatiesystemen. Een goede keus, gezien het potentieel van de teelt van eiwithoudende gewassen in Hongarije.

Stimulering in plan voor plattelandsontwikkeling

Eiwithoudende gewassen in Hongarije

Eiwithoudende gewassen worden in Hongarije al meer dan 1000 jaar geteeld, zowel voor voedsel als voor diervoeders. Vóór de introductie van kunstmest waren dierlijke mest en teeltwisseling (waaronder de teelt van eiwithoudende gewassen), de enige mogelijkheden om het stikstofgehalte in de bodem te herstellen. De teelt van eiwithoudende gewassen is kort, zodat zij een positief effect heeft voor mogelijkheden van volgteelt. Desondanks is de teelt overal in Hongarije teruggelopen.

Eind jaren tachtig was de teelt van eiwithoudende gewassen op zijn top, maar sindsdien nam het areaal af. Tegenwoordig heeft de teelt

in Hongarije nog maar een beperkte schaal. De outputwaarde van eiwitteelten (inclusief sojabonen) is slechts 0,4% van de totale outputwaarde van de primaire productie. In de periode 2004-2010 bedroeg het beplante areaal jaarlijks circa 1,2% (ter vergelijking, maïs heeft een jaarlijks aandeel van bijna 25% in Hongarije). De belangrijkste teelten in 2010 zijn erwten (circa 19.000 hectare met een opbrengst van circa 32.000 ton) en sojabonen (circa 31.000 hectare met een opbrengst van circa 71.000 ton).

Prijzen in de afgelopen jaren tonen aan dat eiwithoudende gewassen tegen een beduidend hogere prijs verkocht werden dan graan

Prijzen van belangrijkste eiwitproducten en granen in Hongarije (euro/ton)

Gewas	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tarwe	89	94	119	93	82	100	174	160	106	142
Maïs	76	88	118	93	87	99	182	119	104	136
Sojabonen	256	258	249	250	214	196	272	300	264	319
Erwten	296	317	351	345	306	303	320	421	415	468

Bron: Hongaars Bureau voor de Statistiek.

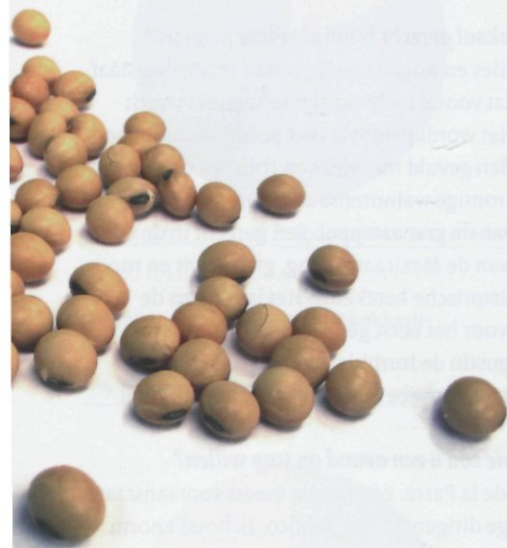

Foto: EPA

en maïs, een voordeel dat teniet gedaan wordt door de lagere volumeopbrengsten per hectare van eiwithoudende gewassen.

Export eiwitproducten

Een toenemend deel van de sojabonenproductie wordt geëxporteerd. In de periode 2003-2010 is de export van sojabonen vertienvoudigd tot ruim 30.000 ton. De belangrijkste exportmarkt in 2010 voor Hongaarse soja was Italië (10.000 ton), Oostenrijk was een goede tweede met 7100 ton. Oostenrijk is net als Hongarije groot tegenstander van het gebruik van GGO's (in beide landen is de teelt van GGO's niet toegestaan). De toename van de export heeft te maken met een afnemende binnenlandse vraag en een krimpende veestapel (de varkensstapel is de afgelopen jaren van circa 10 miljoen dieren geslonken naar circa 3 miljoen dieren).

De export van overige eiwitproducten is min of meer stabiel gebleven en schommelt rond de 15.000 ton per jaar. Belangrijke exportmarkten voor overige eiwitproducten zijn Italië en Rusland. Een probleem bij de export is het ontbreken van goedkope transportmogelijkheden. De Donau is onvoldoende bevaarbaar en transport over de weg of per trein is duur. De Hongaarse graanprijzen liggen dan ook gewoonlijk enkele tientallen euro's onder die in Rotterdam. Om deze reden probeert de Hongaarse overheid de lokale verwerking van graan te bevorderen door

stimulering van dierhouderij, het gebruik van eiwithoudende gewassen in diervoeders en de productie van hernieuwbare energie.

Productie sojabonen

De beste gebieden in Hongarije voor de teelt van sojabonen liggen in Zuid-Transdanubië, met name de regio Baranya. In 1988 werd op een recordoppervlakte van 66.000 hectare soja geteeld, maar zelfs deze oppervlakte ligt ver onder het potentieel. Op basis van de bodemcondities is bijna 400.000 hectare geschikt voor de teelt van sojabonen. Rekening houdend met klimatologische condities bedraagt het potentieel iets minder, circa 300.000 hectare.

De gemiddelde opbrengst schommelde de afgelopen jaren tussen de 1,5 en 2,5 ton per hectare. Met betere en nieuwe rassen en teelttechnieken zal een verdere opbrengstverhoging plaatsvinden. Zoals al eerder vermeld, liggen de opbrengstprijzen van soja beduidend hoger dan die voor graan en maïs. Toch is de teelt niet heel populair, ook omdat het geoogst wordt in dezelfde tijd als de voorbereidingen van het zaaibed voor graan.

De Hongaarse regering is onlangs gestart met een openbare raadpleging voor het ontwikkelingsplan. In deze strategie is een deelprogramma opgenomen ter bevordering van de teelt van eiwithoudende gewassen. Daarnaast bevatten landbouw- en milieuprogramma's steeds meer de verplichting tot vruchtwise-

ling. Het is te verwachten dat, als gevolg van de ontwikkelingen richting verplichte vruchtwisseling, het areaal van eiwithoudende gewassen en peulvruchten zal groeien, ondanks de matige populariteit van de teelt.

Toekomstpotentieel

De teelt van eiwithoudende gewassen heeft potentieel in Hongarije. Het land kent er een lange geschiedenis in, er is voldoende areaal beschikbaar met goede klimatologische omstandigheden en de gewassen bieden goede mogelijkheden voor teeltwisseling. Renovatie van de oude irrigatiesystemen biedt verdere mogelijkheden. Het is te verwachten dat in de toekomst het areaal en opbrengst per hectare zullen stijgen als gevolg van een toenemende vraag (naar GGO-vrije grondstoffen) en verder stijgende prijzen.

Het grootste gevaar voor de teelt van eiwithoudende gewassen in Hongarije vormt de concurrentie vanuit de teelt voor biobrandstoffen. Een sterkere vraag naar grondstoffen voor biobrandstoffen kan ongunstig uitpakken voor de prijsverhouding tussen eiwithoudende gewassen enerzijds en granen en oliehoudende gewassen anderzijds. Nu al wordt een fors gedeelte van het areaal gebruikt voor grondstoffen voor biobrandstoffen. Deze prijsverhouding kan leiden tot ongebalanceerde teeltwisseling. In dit kader kan de stimulering van overheden teeltwisseling toe te passen toegejuicht worden. Niet alleen de Hongaarse overheid is hiermee bezig in haar nieuwe landbouwstrategie, in de nieuwe voorstellen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Commissie is teeltwisseling een belangrijke vergroeningsmaatregel.

Martijn Homan, Landbouwwraad Boedapest

Rapport teelt eiwithoudende gewassen

In opdracht van de Landbouwafdeling Boedapest, heeft het Hongaarse landbouweconomisch instituut AKI een rapport opgesteld over de teelt van eiwithoudende gewassen in Hongarije. Het Engelstalige rapport is op te vragen bij de Landbouwafdeling Boedapest, e-mail: bdp-inv@minbuza.nl